

- Naber, H. Onderzoek over het concurrentievermogen van *Peniophora gigantea* (Fr.) Masee ten opzichte van *Fomes annosus* (Fr.) Cooke. Scriptie, Landbouwhogeschool te Wageningen, 1962.
- Nissen, T. V. Soil Actinomycetes antagonistic to *Polyporus annosus*. *Friesia*. 5. 1956 (3—5).
- Rennerfelt, E. The effect of soil organisms on the development of *Polyporus annosus* Fr., the root rot fungus. *Oikos*, 1 (1) 1949 (65—78).
- Rishbeth, J. Stump protection against *Fomes annosus*. *Annals of Appl. Biology* 47, 1959 (519—528).
- Rishbeth, J. Inoculation of pine stumps against infection by *Fomes annosus*. *Nature* 191, 1961 (826—827).

DE GELDSWAARDE VAN HET RECREATIE-NUT VAN HET BOS IN NEDERLAND

[907.2]

door

J. H. BECKING

Blijkens een noot bij het artikel van *Salverda* (1) houdt de Redactie van het Nederlands Bosbouw Tijdschrift zich aanbevolen voor andere gedecideerde, subjectieve bijdragen betreffende het probleem „Bos en Recreatie”, waaraan dit jaar de Studiekringdag van de Koninklijke Nederlandse Bosbouw Vereniging was gewijd. Dit was voor mij aanleiding hierover ook enige opmerkingen op schrift te stellen.

Als uitgangspunt voor de gedachtenwisseling op de Studiekringdag koos *van Vloten* (2) de veelzijdige functie, die het bos in de volkshuishouding heeft te vervullen. Naast de traditionele productie van hout en bosvoortbrengselen vragen in de verder ontwikkelde landen de zogenaamde bosinvloeden steeds meer aandacht. Aan het bos, dat zowel in de materiele als de geestelijke behoeften van de menselijke samenleving voorziet, heeft *Thijssen* (3) de naam het culturele bos gegeven. Het is geen vast begrip, daar de menselijke behoeften zowel naar plaats als naar tijd belangrijk kunnen wisselen.

In het dicht bevolkte, steeds meer geïndustrialiseerde, bosarme Nederland treedt van de bosinvloeden de betekenis van het bos voor gezondheid en de ontspanning van de mens bijzonder op de voorgrond.

Op de Studiekringdag is door *Daniels* (4) en *van der Kloet* (5) de betekenis van het bos voor de recreatie goed uit de verf gekomen. Men heeft zelfs eisen voor de ontsluiting en de samenstelling van het bos ontworpen, waaraan het met het oog op de recreatie zal moeten voldoen. Ook *Hellinga* (6) heeft de recreatievoorziening naast de houtproductie als doelstelling aangevaard.

Omgekeerd heeft *van der Kloet* (5) ook enige aandacht geschonken aan de betekenis van de recreatie voor het bos. De recreatie blijkt voor het bos slechts nadelen mede te brengen. Ondanks belangrijke kosten voor bewaking en recreatievoorzieningen zullen brandgevaar, beschadiging van plantsoen,

bomen en flora, verontrusting van het wild, stroperij en verontreiniging niet te voorkomen zijn.

Hiertegenover staan geen voordelen, daar de eventuele inkomsten uit toegangskaarten in de regel geheel gecompenseerd worden door de kosten van verstrekking en controle. *Daniels* (4) vergelijkt het recreatie zoeken terecht met kopen, maar gaat er onbegrijpelijker wijze geheel aan voorbij dat voor het verlenen van recreatie-gelegenheid evenals bij kopen een billijke tegenprestatie noodzakelijk is.

Het verlenen van diensten zonder een billijke geldelijke vergoeding is niet tot de recreatie beperkt, het komt ook bij andere bosinvloeden, zoals regulering van de waterhuishouding, erosie- en natuurbescherming, algemeen voor. Zulks is uiteraard weinig bevorderlijk voor de gezonde ontwikkeling van de bosbouw. In verband hiermede beschouwt de Directeur van de afdeling Bosbouw van de F.A.O. *Glesinger* (7), in een voordracht op het 5de Wereld Bosbouw Congres te Seattle, het zoeken en ontwikkelen van methoden voor de geldelijke waardering van bosinvloeden, als een van de belangrijkste taken van de bosbouwkundigen voor de eerstvolgende jaren.

Het is dan ook begrijpelijk, dat blijkens het praeadvies van *Clifford Kocq van Breughel* (8) de particuliere bosbezitter er onder deze omstandigheden weinig voor voelt aan de recreatiebehoefte van het publiek tegemoet te komen, waardoor ± 80.000 ha bos — dat is tweemaal de bosoppervlakte van het Domeinbeheer van het Staatsbosbeheer — aan de algemene recreatie wordt onttrokken. Hierin zal alleen verandering kunnen komen, als de particuliere bosbezitter uit de algemene middelen een billijke vergoeding wordt geboden voor het openstellen van zijn bos voor de recreatie.

Het is dit belangrijke facet van het probleem „Bos en Recreatie” dat ik in de praeadviezen en de discussies op de Studiekringdag geheel heb gemist.

Wel is in de conclusies van de Studiekringcommissie (9) opgenomen: „dat voor zover nodig aan de particuliere boscijgenaar financiële faciliteiten kunnen worden verleend”, maar dit is uiteraard heel wat anders dan de hier bepleite rechtstreekse, billijke vergoeding aan de boscijgenaar voor het bieden van recreatie-gelegenheid.

De geldelijke waardering van de verlening van recreatiegelegenheid is slechts langs indirecte weg mogelijk.

Voor de geldelijke waardering van de algemene recreatie-voorziening, zoals deze thans door het Staatsbosbeheer in de Domeinbossen wordt verzorgd, wil ik twee wegen aangeven. De eerste leidt tot de minimum-, de tweede tot de maximum-vergoeding.

Bij de eerste weg is als uitgangspunt gekozen, dat in Nederland thans de recreatie-functie van het bos even belangrijk is te achten als de productie-functie. Productie en recreatie zullen dan de bosinstandhoudingskosten en de algemene beheerskosten gelijkelijk moeten dragen. Voorts zal de recreatie-voorziening door de daarvoor nodige omloopverlenging en houtsoorten-variatie naast de onvermijdelijke schade minstens een bijgroeciverlies medebrengen van 10%. De hiervoor aangenomen bedragen van resp. f 24,85, f 21,05 en f 13,60 zijn ontleend aan de door *Memelink* (10) gepubliceerde gemiddelde bedrijfsresultaten van een 8-tal deskundig beheerde particuliere boscomplexen. Tenslotte is door het Staatsbosbeheer in het Domeinbos gedurende de laatste 5 jaren aan recreatie-voorzieningen inclusief de beheerskosten een netto-bedrag van f 8,70 per ha besteed. In totaal stelt zich dan de minimum-recreatie-vergoeding op f 69,20 per ha

Bij de tweede weg is als uitgangspunt gekozen, dat de gewenste recreatie-uitbreiding slechts door aankoop of onteigening van het particuliere bos kan worden verkregen, waarna dit bos aan het areaal van het Domeinbeheer wordt toegevoegd. Voor deze aankoop zal minstens *f* 4.500 per ha moeten worden betaald, hetgeen een jaarlijkse rentevergoeding van *f* 180 per ha zal eisen. Het beheer door het Staatsbosbeheer sluit volgens de gegevens van *Memelink* (10) op een jaarlijks netto-verlies van *f* 20,20 per ha. Met de hiervoren genoemde netto-recreatiekosten van *f* 8,70 per ha belopen de totale kosten voor de recreatie-voorziening langs deze weg *f* 208,90 per ha.

Hieruit blijkt duidelijk, dat een billijke recreatievergoeding aan de particuliere bosbezitter van bijvoorbeeld *f* 100 per jaar/ha verreweg de goedkoopste oplossing is om tot een recreatie-verruiming te geraken.

Het is te hopen, dat deze alleszins gerechtvaardigde vergoeding de particuliere bosbezitter, die in nood verkeert, niet langer zal worden onthouden.

Literatuur

1. Salverda, Z. Het Nederlandse bos en de recreatie, N.B.T. 36 (7) 1963 (105—209).
2. Van Vloten, H. Bos en recreatie, N.B.T. 35 (4) 1963 (114—115).
3. Thijsen, W. Enige gedachten over het culturele bos van de toekomst, N.B.T. 35 (6) 1963 (181—183).
4. Daniels, Ph. Wat is recreatie en wat zijn de recreatiemogelijkheden, N.B.T. 35 (4) 1963 (116—120).
5. van der Kloet, W. G. Wat is de recreatieve betekenis van het bos en welke eisen stelt de recreatie, N.B.T. 35 (4) 1963 (121—127).
6. Hellinga, G. Produktiebos en recreatiebos, N.B.T. 35 (4) 1963 (128—132).
7. Glesinger, E. The role of forestry in world economic development, Proceedings 5th World Forestry Congress (I) 1960 (191—195).
8. Clifford Kocq van Breugel, Jhr. W. F. Het particuliere bos en de recreatie, N.B.T. 35 (4) 1963 (133—141).
9. Studiekringcommissie, Conclusies, N.B.T. 35 (4) 1963 (142).
10. Memelink, G. De financiële ontwikkeling van het bosbedrijf. N.B.T. 35 (8) 1963 (221—235).